

เอกสารสรุปแม่น้ำโขง ฉบับที่ 10

พฤศจิกายน 2551

**บทบาทด้านธรรมาภิบาลของคณะกรรมการแม่น้ำโขง (MRC)
ในส่วนที่เกี่ยวกับเขื่อนบนลำน้ำโขง**

- แผนการสร้างเขื่อนต่าง ๆ บนลำน้ำโขงตอนล่างที่รื้อฟื้นกลับมาใหม่ ได้พุ่งความสนใจไปที่คณะกรรมการแม่น้ำโขง (Mekong River Commission หรือ MRC) ในฐานะองค์กรธรรมาภิบาล
- ผู้ให้ทุนแก่ MRC, ภาคประชาสังคม และรัฐบาลทั้งหลาย ต่างมีความเข้าใจและความคาดหวังกับบทบาทของ MRC แตกต่างกันไป
- ข้อตกลงแม่น้ำโขง ปี 2538 หลายข้อ ได้วางหน้าที่ความรับผิดชอบของ MRC ในส่วนที่เกี่ยวกับเขื่อนต่างๆ บนแม่น้ำโขงสายหลัก
- MRC มีพันธกรณีในการบริหารจัดการแม่น้ำโขงเพื่อให้เกิดการใช้ที่ยั่งยืนและเสมอภาค
- MRC ไม่มีอำนาจหน้าที่เหนืออธิปไตยของรัฐที่เป็นสมาชิก
- ตามกฎบัตรขององค์กร, MRC ไม่มีภาระรับผิดชอบโดยตรงต่อสาธารณะ
- ขณะนี้ MRC มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมสำคัญบางอย่างซึ่งเกี่ยวพันกับเขื่อนต่าง ๆ บนแม่น้ำโขงสายหลัก:
 - การประเมินพื้นที่ลุ่มน้ำ (Basin-wide assessments)
 - ให้คำแนะนำตามคำร้องขอจากรัฐสมาชิกเกี่ยวกับโครงการแต่ละโครงการ
 - จัดการเกี่ยวกับวิธีดำเนินงานเพื่อการบอกกล่าว การปรึกษาหารือล่วงหน้า และการทำข้อตกลง
 - อำนวยความสะดวกให้มีพุดคุยเจรจา
- กิจกรรมเหล่านี้แต่ละอย่างล้วนก่อให้เกิดประเด็นและคำถามสำคัญทั้งสิ้น

เอกสารสรุปย่อฉบับนี้จะตรวจสอบบทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบและพันธกรณีของคณะกรรมการแม่น้ำโขง (Mekong River Commission หรือ MRC) ตามข้อตกลงแม่น้ำโขงปี 2538¹ ในเรื่องของวิธิดำเนินการ แผนการ และแผนงานต่างๆ ที่ทำเช่นนี้ก็เพื่อจะชี้ให้เห็นว่ามีความเข้าใจและความคาดหวังต่อบทบาทด้านธรรมาภิบาลของ MRC ในส่วนที่เกี่ยวกับข้อเสนอให้มีการสร้างเขื่อนต่างๆ บนลำน้ำโขงสายหลักอย่างไรบ้าง

แผนการสร้างเขื่อนบนลำน้ำโขงสายหลักที่นำมาปิดฝุ่นอีกครั้งนั้นได้พุ่งความสนใจไปที่บทบาทด้านธรรมาภิบาลของ MRC ในฐานะองค์กรลุ่มน้ำระหว่างประเทศที่ได้รับมอบหมายภารกิจให้สร้างหลักประกันว่าจะมีการใช้และบริหารจัดการน้ำและทรัพยากรที่เกี่ยวข้องของลุ่มน้ำโขงตอนล่าง (Lower Mekong Basin – LMB) อย่างยั่งยืน รัฐสมาชิกของ MRC, สำนักงานเลขาธิการ, ผู้ให้ทุน และผู้มีบทบาทของภาคประชาสังคมต่างๆ ยังคงอ้างข้อตกลงแม่น้ำโขงปี 2538 เพื่อเรียกร้องว่า MRC ควรทำหรือไม่ควรทำอะไรบ้าง และควรจะเป็นหรือไม่ควรจะเป็นองค์กรลุ่มน้ำประเภทใด

ในขณะที่มีการตั้งคำถามเกี่ยวกับบทบาทของ MRC มาตั้งแต่เริ่มก่อตั้งแล้ว แต่เมื่อมีการนำเสนอให้มีการสร้างเขื่อนบนลำน้ำโขงสายหลักกลับมาใช้ใหม่ นับเป็นการส่งสัญญาณซึ่งชี้ให้เห็นว่า MRC กำลังอยู่ในช่วงวิกฤตเป็นอย่างยิ่ง วิธีการที่ MRC แก้ไขข้อห้วงใยหลักๆ และให้ความสำคัญแก่ผลประโยชน์กลุ่มต่าง ๆ ในลุ่มน้ำ จะส่งผลกระทบต่อความสอดคล้องเกี่ยวข้องกับรัฐสมาชิก ผู้ให้ทุน และประชาชนของลุ่มน้ำที่ MRC คาดเอาไว้

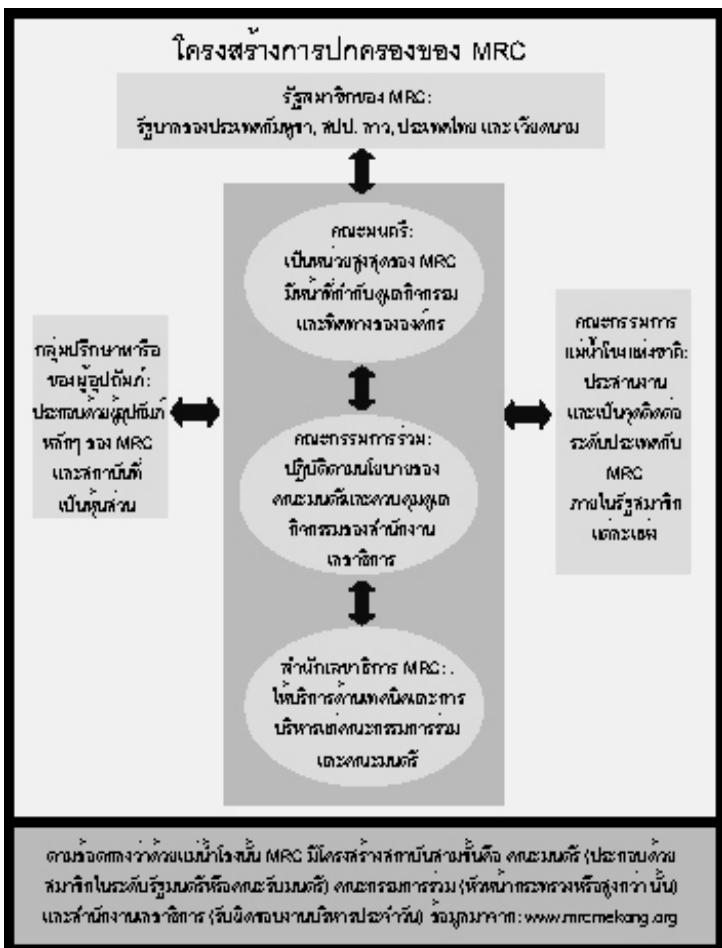
หน้าที่ความรับผิดชอบและพันธกรณีของ MRC ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเขื่อนบนลำน้ำโขงสายหลักตามข้อตกลงแม่น้ำโขงปี 2538 และวิธิดำเนินการที่เกี่ยวข้อง

ข้อตกลงแม่น้ำโขงปี 2538 ซึ่งรัฐบาลของประเทศในลุ่มน้ำโขงตอนล่าง 4 ประเทศได้ลงนามรับรองในการสถาปนา MRC ขึ้นมาเป็นสถาบันเพื่อใช้เป็นกลไกด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ (ข้อที่ 11) และกำหนดให้คณะมนตรี MRC, คณะกรรมการร่วม และสำนักงานเลขาธิการ วางโครงสร้างของข้อตกลงด้านธรรมาภิบาล (18, 24, 30) ข้อตกลงนี้กำหนดโครงสร้างของหลักการและข้อผูกมัดสำหรับความร่วมมือในการพัฒนาและบริหารจัดการลุ่มน้ำโขงตอนล่างอย่างยั่งยืนเอาไว้จำนวนหนึ่ง ที่ให้เอาไว้เป็นเค้าโครงข้างล่างนี้คือส่วนซึ่งมีความเกี่ยวข้องเป็นการเฉพาะกับเขื่อนบนลำน้ำโขงสายหลัก

- **การยอมรับการใช้แบบพหุคุณ:** ข้อตกลงนี้ยอมรับอย่างชัดเจนว่ามีการใช้ และผู้ใช้น้ำ และทรัพยากรที่เกี่ยวข้องในลุ่มน้ำโขงตอนล่างแตกต่างกันไป และการพัฒนาที่ยั่งยืนจำเป็นต้องมีการประสานงานข้ามภาคส่วนเพื่อที่จะ “ก่อให้เกิดการใช้แบบพหุคุณและผลตอบแทนร่วมสูงสุดของประเทศที่อยู่ริมฝั่งแม่น้ำ และลดผลกระทบที่เป็นอันตรายให้เหลือน้อยที่สุด...” (ข้อที่ 1) ความหมายโดยปริยายในข้อนี้ก็คือนโยบายการแทรกแซงที่วางแผนจะทำการในภาคส่วนหนึ่ง (เช่น ไฟฟ้าพลังน้ำ) จะต้องสอดคล้องกับภาคส่วนอื่นๆ (เช่น การประมง) ด้วย

- **แผนการพัฒนาลุ่มน้ำ:** ข้อที่ 2 กำหนดไว้ว่า MRC ควรจะเน้นที่โครงการและแผนงานร่วม และ/หรือโครงการและแผนงานที่ครอบคลุมทั่วทั้งลุ่มน้ำ และควรจะทำโดยการวางแผนพัฒนาลุ่มน้ำ (Basin Development Plan – BDP) ขึ้นมา แผนพัฒนาลุ่มน้ำเป็นกรอบคิดที่สามารถให้ข้อมูลแก่ MRC และประเมินแผนการพัฒนาซึ่งนำเสนอให้พิจารณาได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนซึ่งจะมีผลที่มีนัยสำคัญครอบคลุมทั่วทั้งลุ่มน้ำตามมา เนื่องจากไม่ได้รวมเขื่อนที่เสนอจะสร้างบนลำน้ำสายหลักเอาไว้ในบทวิเคราะห์ สถานการณ์การพัฒนาที่คาดว่าจะเกิด (Development scenario analysis) ของแผนพัฒนาลุ่มน้ำ ขั้นที่หนึ่ง ในขณะนี้การประเมินผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจึงมีการ ‘เร่งให้เสร็จเร็ว’ ตามแผนพัฒนาลุ่มน้ำขั้นที่สอง² แต่ถ้าจะให้แผนพัฒนาลุ่มน้ำดำรงความมีคุณค่าเอาไว้ได้ การสร้างเขื่อนทั้งหลายก็ไม่สมควรจะเดินหน้าต่อไปโดยปราศจากการอ้างอิงกับเนื้อหาที่บรรจุไว้ในแผนการ

- **ความรับผิดชอบเชิงนิเวศ:** ข้อที่ 3 และ 7 เน้นความสำคัญของความรับผิดชอบของ MRC ที่จะ “พิทักษ์สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ชีวิตกับสภาพในน้ำและดลยภาพเชิงนิเวศของพื้นที่ลุ่มน้ำโขง” รวมทั้ง “ใช้ความพยายามทุกอย่างที่จะหลีกเลี่ยง ลดให้ต่ำสุดและบรรเทาผลลัพธ์เสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น” จากการพัฒนาและการใช้แม่น้ำซึ่งรวมไปถึงการยอมรับความจำเป็นที่จะต้องรักษาระบบการไหล (Flow regimes) บางลักษณะในลำน้ำโขงซึ่งมีความสำคัญต่อผลิตภาพด้านการประมง และข้อพิจารณาด้านสิ่งแวดล้อมอื่นๆ (ข้อที่ 6 และ 26)

- **การใช้:** ข้อตกลงเพื่อการใช้จากลำน้ำโขงอิงอยู่กับหลักการของการใช้ "ที่ขอบด้วยเหตุผลและเสมอภาค" (ข้อที่ 5) ไม่ได้มีการกำหนดเค้าโครงเอาไว้เป็นระเบียบแน่นอนว่า อะไรคือสิ่งที่ "ขอบด้วยเหตุผล" และอะไรคือสิ่งที่ "เสมอภาค" ในขณะที่มีบทบัญญัติหลายบทในความตกลงนี้กำหนดว่าจะมีการวางระเบียบต่างๆ ขึ้นมา (ข้อที่ 26, 5B) ระเบียบเหล่านี้ในขณะนี้มีให้เห็นในรูปแบบของ "วิธีดำเนินการ" แบบไม่เป็นทางการที่อำนาจบังคับมีน้อยกว่ากัน

รัฐบาลทั้งสี่ของประเทศสมาชิกได้ตกลงยอมรับวิธีดำเนินการชุดหนึ่งแล้ว (ดูเนื้อหาในกรอบ) แต่วิธีดำเนินการเหล่านี้ไม่ใช่ระเบียบซึ่งมีอำนาจบังคับใช้ตามข้อตกลงนี้ที่ประเทศภาคีสามารถอิงอาศัยหากและเมื่อเกิดกรณีพิพาทว่าด้วยเขื่อนที่สร้างบนลำน้ำโขงสายหลัก แต่เมื่อพูดถึงการบริหารจัดการโครงการใหญ่ๆ ในลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่าง อย่างเช่น การเสนอให้มีการสร้างเขื่อนบนลำน้ำโขงแล้ว MRC ก็ไม่ได้มีอำนาจหน้าที่จะไปบังคับประเทศต่างๆ ได้

วิธีดำเนินการของ MRC

- **วิธีดำเนินการเพื่อแบ่งปันข้อมูลและแลกเปลี่ยน** ที่ผ่านการอนุมัติในปี 2544 เป็นการให้กรอบคิดสำหรับการจัดให้เกิดปฏิบัติการเพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลและข่าวสารในหมู่ประเทศสมาชิกของ MRC ทั้งสี่ โดยมีสำนักงานเลขาธิการทำหน้าที่ผู้รักษาและจัดการระบบสารสนเทศ (Information System – IS) ของ MRC แนวทางว่าด้วยอำนาจการอารักขาและการบริหารจัดการระบบ IS ของ MRC ที่ผ่านการรับรองเมื่อเดือนกรกฎาคม 2545 นั้น กำหนดหลักการและกิจกรรมที่เป็นปฏิบัติการสำคัญของอำนาจการอารักขาและการบริหารจัดการ
- **วิธีดำเนินการเพื่อการติดตามตรวจสอบการใช้** ที่ผ่านการอนุมัติในปี 2546 กำหนดกรอบคิดสำหรับการติดตามตรวจสอบการใช้ภายในและระหว่างลุ่มน้ำเอ่าว
- **วิธีดำเนินการเพื่อการบอกกล่าว การปรึกษาหารือล่วงหน้า และการทำข้อตกลง (PNPCA)** ซึ่งผ่านการอนุมัติในปี 2546 กำหนดขอบเขต กรอบเวลา เนื้อหา รูปแบบและกลไกเชิงสถาบันเพื่อการบริหาร PNPCA
- **วิธีดำเนินการเพื่อรักษาปริมาณการไหลของแม่น้ำโขง** ซึ่งผ่านการอนุมัติในปี 2549 กำหนดกรอบคิดสำหรับแนวทางปฏิบัติทางเทคนิค ข้อตกลงของสถาบัน การสั่งการและข้อมูลข่าวสารเพื่อช่วยให้ MRC สามารถรักษาและบริหารจัดการการไหลของแม่น้ำโขงตามที่กำหนดเอาไว้ในข้อที่ 6 และ 26 ของข้อตกลงแม่น้ำโขงได้ สำหรับแนวทางปฏิบัติทางเทคนิคซึ่งระบุปริมาณการไหลซึ่งยอมรับกันได้ว่าจะต้องรักษาไว้ ณ ที่ตั้งบางแห่งนั้น ยังไม่ได้จัดทำขึ้น ในการประชุมคณะมนตรี ครั้งที่ 11 เมื่อเดือนธันวาคม 2547 ได้มีการเปลี่ยนชื่อระเบียบเพื่อรักษาปริมาณการไหลของแม่น้ำโขงไปเป็นวิธีดำเนินการฯ

ดูรายละเอียดของวิธีดำเนินการนี้ได้ที่: <http://www.mrcmekong.org/programmes/wup.htm>

บทบาทด้านธรรมาภิบาลของ MRC: ความคาดหวังและการตีความ

ข้อตกลงแม่น้ำโขงวางเค้าโครงความรับผิดชอบให้แก่ MRC ก็จริง แต่คำบรรยายหน้าที่และอำนาจหน้าที่ขององค์กรกลับไม่ชัดเจน อันนำไปสู่การการตีความและความคาดหวังต่อบทบาทและอำนาจหน้าที่ของ MRC แตกต่างกันไป ดังจะเห็นได้จากคำประกาศของผู้มีบทบาทหลากหลายประเภท ซึ่งล้วนมีส่วนได้ส่วนเสียใน MRC และกิจกรรมต่างๆ ของ MRC ทั้งสิ้น (ดูล้อมกรอบข้างล่าง)

MRC เป็นองค์กรระหว่างรัฐบาลที่ทิศทาง นโยบายและการลงมติซึ่งเป็นเรื่องของยุทธศาสตร์ จะต้องให้คณะกรรมการร่วมและคณะมนตรีเป็นผู้ชี้ขาด

โดยคณะกรรมการร่วม และคณะมนตรี จะประกอบด้วยรัฐบาลของประเทศสมาชิก ในขณะที่สำนักงานเลขาธิการทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา แต่ MRC มิได้มีอำนาจหน้าที่เหนือชาติตามกฎหมาย (Statutory supra-national authority) แต่อย่างไร ด้วยเหตุนี้ โดยนัยที่เป็นทางการแล้ว MRC มีอำนาจหน้าที่ในวงจำกัดหรือไม่มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมบังคับเลย ตรงกันข้าม การขับเคลื่อนงานของ MRC มาจากผลประโยชน์แห่งชาติของรัฐบาลประเทศสมาชิกโดยผ่านองค์กรที่เรียกว่า คณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติ (National Mekong Committees—NMCs) ทั้งนี้ ผลประโยชน์เหล่านี้มักจะเน้นที่ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ ซึ่งประเทศต่างๆ คิดว่าตนสามารถดึงออกมาจากแม่น้ำโขงได้ และก็เพราะเหตุนี้จึงเป็นสำคัญที่เป็นตัวกำกับทิศทางของรัฐบาลสมาชิกในเรื่องหน้าที่และจุดประสงค์ของ MRC

หลากหลายมุมมองว่าด้วยบทบาทของ MRC

"ข้อตกลงปี 2538 กล่าวเอาไว้ว่าจะต้องมีการพัฒนา เราจะต้องมีเงื่อนไขไว้ควบคุมบังคับแม่น้ำ แผนพัฒนาลุ่มน้ำ (BDP) เป็นโครงการพัฒนา ไม่ใช่โครงการควบคุมบังคับ"

- สมาชิกคณะกรรมการร่วมชาวเวียดนาม, 2548³

"ในระยะหลังมานี้ ประเทศต่างๆ ออกอาการรำคาญกับผลงานปกเปียกของ MRC ในการช่วยเหลือประเทศต่างๆ ให้ค้นพบช่องทางเพื่อการพัฒนาและช่วยอำนวยความสะดวกในการลงทุน"

- เอกสารเสนอแนวคิด "ยุทธศาสตร์ความช่วยเหลือด้านทรัพยากรน้ำของแม่น้ำโขง" (MWRAS) ของธนาคารโลก/ADB, มิถุนายน 2549⁴

"ผู้อุปถัมภ์กำลังเป็นห่วงเรื่องทิศทางที่โน้มเอียงไปในทางที่จะเน้นให้ MRC เป็นองค์กรขับเคลื่อนด้านการลงทุนมากขึ้น ในความเห็นของเรา MRC ควรจะรักษาและเสริมสร้างความแข็งแกร่งของบทบาทซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวในฐานะเป็นองค์กรลุ่มน้ำที่ทรงภูมิความรู้เพื่อรองรับการตัดสินใจในเรื่องการพัฒนาลุ่มน้ำ"

- คำประกาศของกลุ่มผู้อุปถัมภ์ MRC, ธันวาคม 2548⁵

"หุ้นส่วนงานพัฒนาพากันเป็นห่วงอย่างยิ่งว่าไม่มีการปรึกษาขอความเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งที่เป็นภาครัฐและภาคเอกชน และห่วงด้วยว่าผลกระทบสะสมของเขื่อนต่อการประมงและความมั่นคงด้านอาหารไม่ได้รับความเอาใจใส่เท่าที่ควร ในเรื่องนี้ เราใคร่ขอให้คณะมนตรี ให้ข้อมูลว่าด้วยวิธีการที่จะนำวิธิดำเนินการเพื่อการบอกกล่าว การปรึกษาหารือล่วงหน้าและการทำความเข้าใจไปประยุกต์ใช้"

- คำประกาศของกลุ่มปรึกษาหารือของหุ้นส่วนงานพัฒนา, 15 พฤศจิกายน 2550⁶

"อีกทั้งปรากฏชัดว่าประเทศสมาชิกกำลังเสาะหาผลลัพธ์ในทางปฏิบัติที่จะช่วยให้เข้าใจ MRC ได้ดีขึ้นในฐานะองค์กรซึ่งทำหน้าที่ช่วยวางแผนเพื่อการพัฒนาในลุ่มน้ำ ไม่ใช่เป็นแค่หน่วยงานที่ทำงานด้านการศึกษาวิจัยทางวิทยาศาสตร์เท่านั้น"

- ออสเตรเลีย (AusAID), ร่างยุทธศาสตร์ทรัพยากรน้ำของแม่น้ำโขง Mekong Water Resource Strategy, กันยายน 2550⁷

"เราไม่ได้ตั้งขึ้นมาเป็นองค์กรการเงินด้านการพัฒนา เรามีบทบาทหน้าที่ในการสนับสนุนงานพัฒนาในลุ่มน้ำ เราไม่มีบทบาทด้านการบังคับใช้กฎ แต่มีบทบาทด้านการอำนวยความสะดวก"

- หัวหน้าเจ้าหน้าที่บริหารของสำนักงานเลขาธิการ MRC, ให้สัมภาษณ์สำนักข่าว IPS, พฤษภาคม 2551⁸

"บัดนี้ถึงเวลาแล้วที่จะต้องทบทวนบทบาทของ MRC เพื่อให้มั่นใจได้ว่าองค์กรจะกระทำตามรูปแบบซึ่งเหมาะสมกับการก่อตั้งให้เป็นองค์กรบริหารจัดการลุ่มน้ำที่มีหลักวิชาการเชิงวิถุวิสัย ขั้นตอนสำคัญขั้นแรกของ MRC น่าจะเป็นการประกาศต่อสาธารณชนให้มีการหยุดพักการพัฒนาเขื่อนเอาไว้ก่อนจนกว่าจะมีหลักฐานทางวิชาการแสดงถึงผลกระทบแต่ละอย่างและผลกระทบสะสมของการพัฒนาเขื่อนให้สาธารณชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งปวงได้รับรู้ รวมไปถึงการหาฉันทามติว่าด้วยวิธีการพัฒนาที่ดีที่สุดให้ได้เสียก่อน"

- คำประกาศของเครือข่ายประชาสังคมไทยเพื่อแม่น้ำโขงและ River Coalition of Cambodia, กันยายน 2551⁹

ในขณะที่ MRC เป็นองค์กรที่ 'ถูกปกครอง' มากกว่าจะเป็นองค์กรที่ 'ทำหน้าที่ปกครอง' แต่กลุ่มประชาสังคมในภูมิภาคก็ไม่ได้เข้าใจความจริงข้อนี้กันถ้วนทั่วตราบใด จึงได้มีการเรียกร้องให้ MRC โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำนักงานเลขาธิการ ให้ใช้สิทธิของตนเข้าไปแทรกแซงเพื่อแก้ไขข้อห่วงใย หรือแก้ปัญหาความเดือดร้อนซึ่งเกิดขึ้นมาจากการพัฒนาต่างๆ ที่สร้างผลกระทบข้ามพรมแดน (Transboundary impacts) นานาประการ

ในทำนองเดียวกัน ผู้อุปถัมภ์ได้ทุ่มเงินทองมากมายให้แก่ MRC มาตั้งแต่ปี 2538 ก็ทำแบบเดียวกันด้วยความคาดหวังว่า MRC จะมีเจตนาภรณ์ทางการเมืองของรัฐบาลสมาชิกเป็นตัวหลักให้มีพลังมากพอที่จะสนับสนุนกระบวนการตัดสินใจเพื่อประโยชน์ของสาธารณะวงกว้างและระบบแม่น้ำ ไม่ใช่เพื่อประโยชน์แคบ ๆ ของรัฐแต่ละรัฐเท่านั้น

แม้จะมีการอภิปรายเฟื่องฟูมากมายในประเด็นระหว่างบทบาทการทำหน้าที่ควบคุมบังคับกับการอำนวยความสะดวกด้านการลงทุน แต่ยังมีข้อโต้แย้งน้อยอยู่ในเรื่องที่ว่า MRC จะพัฒนาไปเป็นองค์กรฐานความรู้ (Knowledge-based organization) ซึ่งให้ความรู้ทางวิชาการเชิงวิถุวิสัยเพื่อเป็นข้อมูลแก่กระบวนการตัดสินใจและวางแผนในลุ่มน้ำ แผนยุทธศาสตร์ MRC ปี 2549-2553 (MRC Strategic Plan 2006-2010) เสนอว่า "MRC จำเป็นต้องเข้าไปเกี่ยวข้องอย่างจริงจังและเห็นประจักษ์ในโครงการขนาดใหญ่ระดับประเทศซึ่งจะมีผลที่มีนัยสำคัญตามมาทั่วทั้งลุ่มน้ำ" และว่า 'มูลค่าเพิ่ม' ในบทบาทนี้ของ MRC คือฐานความรู้และเครื่องมือของการประเมินผล¹⁰ มีการให้ความสำคัญเป็นการเฉพาะแก่แผนพัฒนาลุ่มน้ำ (BDP) ในฐานะเครื่องมือสำคัญที่ MRC สามารถใช้เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าโครงการพัฒนาต่างๆ จะมีการประสานงานกันเป็นอย่างดี โดยใช้วิธีจัดการทรัพยากรน้ำแบบผสมผสาน (Integrated Water Resources Management - IWRM)

การเน้นความสำคัญของ MRC ในฐานะเป็นองค์กร ฐานความรู้ ทำให้เกิดคำถามสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการ สร้างความรู้ โอกาสการเข้าถึงได้และการใช้ความรู้นั้นใน การให้ข้อมูลแก่การตัดสินใจ ประเด็นเหล่านี้ปรากฏให้ รับรู้กันชัดเจนในประเด็นเกี่ยวกับเขื่อนบนลำน้ำโขงสาย หลัก

MRC เป็น...
<ul style="list-style-type: none"> • องค์กรระหว่างรัฐบาลซึ่งอยู่ในการครอบครองและ ปกครองของเจตนารมณ์ของประเทศสมาชิกทั้งสิ้น • องค์กรที่สามารถสร้างความรู้ที่สามารถนำไปใช้ ประเมินโครงการแต่ละโครงการในบริบทที่ ครอบคลุมทั่วทั้งลุ่มน้ำ
MRC ไม่ได้เป็น...
<ul style="list-style-type: none"> • องค์กรเหนือชาติซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุม บังคับ • องค์กรที่สามารถตัดสินใจหรือมีสิทธิในตัวเองที่จะ เข้าไปแทรกแซง • องค์กรที่มีภาระรับผิดชอบโดยตรงต่อสาธารณะในวง กว้าง
พื้นที่สีเทา
<ul style="list-style-type: none"> • การเปิดให้สาธารณชนเข้ามีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อ สาธารณะ • บทบาทในฐานะองค์กรลุ่มแม่น้ำที่ทรงภูมิความรู้ • การตอบสนองต่อการร้องขอข้อมูลความรู้จาก สาธารณชน • ความสามารถในการให้ข้อมูลหรือโน้มน้าวการ ตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาในลุ่มน้ำ

เขื่อนบนลำน้ำโขงสายหลักและบทบาทของ MRC

เมื่อมีการตั้งคำถามมาจากฝ่ายผู้อุปถัมภ์ของ MRC และ กลุ่มประชาสังคมเกี่ยวกับบทบาทของ MRC ในเรื่อง เขื่อนบนลำน้ำโขงสายหลักขึ้นมา MRC จึงพยายามที่จะ อธิบายให้ความกระจ่างเรื่องบทบาทของตนเมื่อไม่นาน มานี้ และริเริ่มหรือ 'เร่งรัด' กิจกรรมจำพวกที่เน้นเรื่อง เขื่อนบนลำน้ำโขงสายหลักเป็นพิเศษ ดังที่ประธาน เจ้าหน้าที่บริหาร สำนักงานเลขาธิการ MRC ตั้ง ข้อสังเกตเอาไว้เมื่อเดือนมิถุนายน 2551 ว่า "ทุกส่วน ในงานของเรานั้น กำลังมีการผลักดันกันอยู่แล้วที่จะ รับมือกับปัญหาท้าทายซึ่งเกิดจากเขื่อนบนลำน้ำโขง" ¹¹ บทบาทต่าง ๆ ของ MRC ที่ระบุเอาไว้ในเรื่องเกี่ยวกับ เขื่อนบนลำน้ำโขงได้แก่: ¹²

ก.การประเมินผลทั่วทั้งลุ่มน้ำของเขื่อนบนลำน้ำโขง

เมื่อไม่กี่เดือนมานี้ MRC ได้ริเริ่มให้มีการศึกษาชุดหนึ่ง เพื่อประเมินผลที่อาจเกิดขึ้นของเขื่อนบนลำน้ำโขงสาย หลัก ซึ่งรวมไปถึงการประมง การตกตะกอนและการไหล ของน้ำ โดยจะเป็นการสรุปปิดท้ายการประเมินผลด้าน สิ่งแวดล้อมของเขื่อนตามแผนงานที่กำหนดไว้ ¹³ กิจกรรมเหล่านี้กำลังถูก 'เร่งรัด' ให้เสร็จโดยเร็วเพื่อจะ ได้ใช้เป็นกรอบคิด "ที่จะใช้ตรวจสอบโครงการที่เสนอมา ให้พิจารณาแต่ละโครงการในขณะที่ และเมื่อมีการริเริ่ม ให้โครงการดังกล่าวทำการปรึกษาหารือล่วงหน้า" ¹⁴ ดังที่ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร สำนักงานเลขาธิการ MRC เคยพูดเอาไว้แล้วในโอกาสต่างๆ ว่า ความสำคัญเร่งด่วน ในมุมมองของ MRC อยู่ที่การนำข้อมูลและการวิเคราะห์ นี้ไปวางเอาไว้ให้บน "โต๊ะของผู้มีหน้าที่ตัดสินใจ" ¹⁵

ประเด็นและคำถามสำคัญ

- แม้จะมีการยอมรับในคุณค่าของฐานความรู้ของ MRC แต่สิ่งที่คุณคนเป็นห่วงกันก็คือความโปร่งใสของ กระบวนการสร้างความรู้และโอกาสการเข้าถึงได้ ของความรู้ที่ อันมีผลกระทบต่อไปถึงความ น่าเชื่อถือซึ่งยอมรับกันว่า MRC เป็นองค์กรซึ่งทำ หน้าที่ให้คำแนะนำด้านหลักวิชาการเชิงอวัตรวิสัย รายงานการตรวจสอบอิสระของสำนักงานเลขาธิการ MRC (MRCS) และคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติ (NMCs) มีข้อสังเกตว่า "MRC กำลังเริ่มเป็นที่รู้จัก (ในหมู่องค์กรประชาสังคมและองค์กรวิชาการ) ใน ฐานะสถาบันซึ่งจะไม่เปิดเผยข้อมูลซึ่งอาจแสดงให้เห็น ผลลัพธ์ทางสังคมและสิ่งแวดล้อมด้านลบของ โครงการพัฒนาต่างๆ นี่เป็นภัยต่อความน่าเชื่อถือ ขององค์กร" ¹⁶
- การตรวจสอบอิสระของ MRC ยังตั้งข้อสังเกตต่อไป ว่ากำลังมีการจัดส่งนโยบายใหม่เรื่องการเปิดเผยไป ให้คณะกรรมการร่วมพิจารณา แต่ยังไม่มีการเปิดเผย ให้สาธารณชนรับทราบสถานภาพปัจจุบันหรือเนื้อหาของ นโยบายนี้แต่อย่างใด ¹⁷
- รวมทั้งยังมีคำถามถึงความรู้ซึ่ง MRC ผลิตรายงานจะ ทำหน้าที่ให้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจได้หรือไม่และ ด้วยวิธีการอย่างไรในเมื่อจุดเชื่อมต่อระหว่าง โครงการทั้งหลายของ MRC กับระบบการวางแผน ของประเทศต่างๆมีไม่เพียงพอ ¹⁸ ดังที่เอกสารแผน ยุทธศาสตร์ของ MRC ระบุเอาไว้ว่า "งานศึกษาและ วิจัยนั้น ต่อให้ทำเอาไว้มากเพียงใด ก็จะไม่มีความหมาย หากไม่มีการนำไปใช้ในการวางแผนงานพัฒนา" ¹⁹ เช่นเดียวกับในเอกสารยุทธศาสตร์การพัฒนาไฟฟ้า พลังน้ำปี 2544 ที่ยอมรับว่างานประเมินผลกระทบ ด้านสิ่งแวดล้อม (EIA) และงานประเมินผลยุทธ ศาสตร์ด้านสิ่งแวดล้อม (SEA) ของ MRC มีข้อจำกัด ตรงที่ "ขาดการเชื่อมต่อที่เป็นทางการกับการทำ หน้าที่ตัดสินใจทั้งด้านกฎหมายหรือด้านเศรษฐกิจ" และตรงที่ "คุณค่าของงานดังกล่าวจะขึ้นอยู่กับความ เต็มใจของของผู้ตัดสินใจเบื้องต้น (ผู้มีอำนาจหน้าที่ ทางการเมืองของประเทศ ผู้อุปถัมภ์ และสถาบัน การเงิน) ที่จะยอมรับและนำข้อสรุปและข้อเสนอแนะ ของ EIA ไปพิจารณา" ²⁰

ข. ให้คำแนะนำว่าด้วยโครงการแต่ละแห่งตามคำขอ

ตามข้อที่ 30B ของข้อตกลงแม่น้ำโขงนั้น สำนักเลขาธิการมีหน้าที่ “ให้บริหารด้านวิชาการและการเงิน และให้คำแนะนำตามที่คณะกรรมการและคณะกรรมการร่วมร้องขอ” เมื่อปี 2550 องค์กรบริหารทรัพยากรน้ำและสิ่งแวดล้อมของรัฐบาลลาวได้ร้องขอให้สำนักเลขาธิการช่วยตรวจสอบร่างเอกสาร EIA ที่บริษัทเอกชนแห่งหนึ่งจัดทำขึ้นสำหรับโครงการสร้างเขื่อนดอนสะโฮง เมื่อองค์กรประชาสังคมหลายแห่งขอให้เปิดเผยรายงานฉบับดังกล่าวให้สาธารณชนทราบด้วย ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร สำนักงานเลขาธิการของ MRC ก็ตอบว่า “ในกรณีเช่นนั้น เราจำเป็นต้องขอความยินยอมจากหน่วยงานที่ได้รับการว่าจ้างให้จัดทำรายงานก่อนที่จะเผยแพร่ได้ อย่างไรก็ตาม คงไม่เป็นการเหมาะสมที่จะเผยแพร่รายงานนี้ต่อสาธารณะก่อนที่ประเทศสมาชิกอื่นๆ จะได้พิจารณารายงานโดยละเอียด”²¹

ประเด็นและคำถามสำคัญ

- การขอรับงานศึกษาวิจัยหรือคำแนะนำจะต้องให้รัฐสมาชิกเป็นผู้ร้องขอ ในขณะที่ ยังไม่มีกลไกอะไรให้ผู้มีบทบาทซึ่งไม่ใช่รัฐ ใช้เพื่อขอรับข้อมูลหรืองานศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโครงการจำเพาะบางโครงการจากสำนักงานเลขาธิการของ MRC โดยตรง คำขอดังกล่าวจะต้องทำผ่านรัฐสมาชิก (ซึ่งก็คือผ่านคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติ นั่นเอง)
- แม้ว่าโดยหลักการแล้ว คณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติ จะทำหน้าที่เป็นตัวแทนผลประโยชน์ของชุมชน แต่ในทางปฏิบัติ เมื่อชุมชนมีข้อวิตกกังวลต่างๆ เกี่ยวกับหรือได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนา ก็ยากเหลือเกินที่ชุมชนดังกล่าวจะนำเอาข้อวิตกกังวลของพวกเขาไปร้องเรียนผ่านโครงสร้างทางการปกครองได้ อย่างที่เห็นกันในกรณีของเขื่อนยาลี้ ฟอร์ด บนแม่น้ำเซซาน ปรากฏว่าไม่มีหลักประกันอะไรเลยที่ว่า คณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติจะนำข้อร้องเรียนความเดือดร้อนของชุมชนในกรณีที่เป็นผลกระทบข้ามพรมแดน ตลอดจนไปถึงการร้องขอรายงานการศึกษาผลกระทบไปส่งต่อให้ MRC
- สำนักเลขาธิการของ MRCS ได้ทำการประเมินผลทางเศรษฐกิจของความสูญเสียด้านการประมงที่อาจเกิดขึ้นจากเขื่อนดอนสะโฮงซึ่งมีการเสนอให้ก่อสร้าง ซึ่งเท่าที่ผู้เขียนรายงานฉบับนี้ทราบนั้น ไม่มีรัฐสมาชิกใดร้องขออย่างเป็นทางการให้ทำการประเมินดังกล่าว จึงเป็นเรื่องที่ยังไม่ชัดเจนว่าสำนักงานเลขาธิการมีขอบเขตอำนาจเพียงใดในการจัดทำประเมินผลโครงการแต่ละโครงการขึ้นก่อนโดยไม่มีการร้องขอ

ค. การจัดการดูแลวิธีดำเนินการเพื่อการบอกกล่าว การปรึกษาหารือล่วงหน้า และการทำข้อตกลง (PNPCA)

ข้อที่ 5 ของข้อตกลงแม่น้ำโขงและวิธีดำเนินการเพื่อการบอกกล่าว การปรึกษาหารือล่วงหน้า และการทำ

ข้อตกลง (PNPCA) ที่เกี่ยวข้องกันกำหนดไว้ว่า การใช้ น้ำภายในลุ่มน้ำของลำน้ำโขงระหว่างฤดูแล้ง จะขึ้นอยู่กับ การบรรลุข้อตกลงของคณะกรรมการร่วม นี่หมายความว่า เขื่อนทุกแห่งที่เสนอให้สร้างบนลำน้ำโขงสายหลัก จะต้องมีการบอกกล่าว และปรึกษาหารือล่วงหน้ากันก่อน โดยมีจุดหมายอยู่ที่การบรรลุข้อตกลงของ คณะกรรมการร่วม

ตามข้อตกลงฯ แล้ว การปรึกษาหารือล่วงหน้าหมายถึง “การบอกกล่าวที่ทันเหตุการณ์ บวกกับการให้ข้อมูลและข่าวสารเพิ่มเติมแก่คณะกรรมการร่วม” แต่ไม่ใช่สิทธิที่จะ ยับยั้ง ตามวิธีดำเนินการบอกกล่าว ปรึกษาหารือล่วงหน้า และทำข้อตกลงนั้น กรอบเวลาของการปรึกษาหารือล่วงหน้าคือ หกเดือนนับแต่วันที่ได้รับเอกสารที่เกี่ยวข้อง อย่างเป็นทางการ โดยอาจขยายระยะเวลาออกไปได้อีก ขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจของคณะกรรมการร่วม

จนกระทั่งทุกวันนี้ ยังไม่ได้มีการบอกกล่าวอย่างเป็นทางการแก่รัฐสมาชิกถึงเขื่อนใดๆ เลยที่เสนอให้สร้างบน ลำน้ำโขงสายหลักเลย²² อย่างไรก็ตาม ในเดือน มิถุนายน 2551 คณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติลาวได้ ประกาศอย่างไม่เป็นทางการว่า มีแผนจะสร้างเขื่อนแปด แห่งบนลำน้ำโขงในพื้นที่ สปป. ลาว และพรมแดนไทย-ลาว

ประเด็นและคำถามสำคัญ

- วิธีการดำเนินการเพื่อการบอกกล่าวทุกอย่างอยู่ ภายใต้การกำกับของหลักการทั่วไปของความทัน เหตุการณ์ ความสุจริตใจ และความร่วมมือ แต่ไม่มี ส่วนไหนของเนื้อหาในวิธีการดำเนินการให้คำ อธิบายเกี่ยวกับ “การบอกกล่าวที่ทันเหตุการณ์” และ “การปรึกษาหารือ” วิธีดำเนินการบอกกล่าว ปรึกษาหารือล่วงหน้า และทำข้อตกลงนั้น เพียงแต่ ระบุว่า การปรึกษาหารือล่วงหน้าควรเกิดขึ้นก่อน การนำโครงการไปลงมือปฏิบัติและว่าจำเป็นต้องให้การ ศึกษาวิจัยบางระดับไปพร้อมกับบอกกล่าว เมื่อมี ความคลุมเครืออย่างนี้ ทั้งภาคประชาสังคมและผู้ อุปถัมภ์ต่างเรียกร้องถึงความกระจ่างในเรื่องวิธีการที่ จะนำเอาวิธีดำเนินการเพื่อการบอกกล่าว การ ปรึกษาหารือล่วงหน้า และการทำข้อตกลงไป ประยุกต์ใช้กับกรณีของเขื่อนต่างๆ บนลำน้ำโขงสาย หลัก²³
- เนื้อหาของวิธีการดำเนินการไม่มีข้อกำหนดให้ขยาย การบอกกล่าวและการปรึกษาหารือไปถึงผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียซึ่งอยู่นอกเขตรัฐสมาชิก รวมไปถึงชุมชนซึ่ง อาจได้รับผลกระทบด้วย

ง. อำนาจความสะดวกให้มีการเสวนา

ในช่วงไม่นานมานี้ MRC ให้ความสำคัญแก่บทบาทที่ตน สามารถทำได้ในการอำนวยความสะดวกแก่การเสวนาใน กลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ และในหลายครั้ง ก็เป็นกลุ่ม ผลประโยชน์ที่ขัดกัน และในการสร้างฐานความรู้ของ องค์กรเพื่อให้ข้อมูลแก่การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรื่อง งานพัฒนาในลุ่มน้ำ รวมไปถึงการสร้างเขื่อนบนลำน้ำ โขงด้วย ตามเนื้อหาในเว็บไซต์ของ MRC กิจกรรม หลักอย่างหนึ่งของโครงการไฟฟ้าพลังน้ำ (Hydropower Programme) จะต้องเป็นการอำนวยความสะดวก

ความสะดวกให้มีการพูดคุยเจรจาในระดับต่างๆ และระหว่างกลุ่มผลประโยชน์หลากหลายกลุ่ม กิจกรรมเหล่านี้ซึ่งมีการระบุเอาไว้จนถึงทุกวันนี้ ได้แก่ การอำนวยความสะดวกให้มีการประชุมสรุปของรัฐมนตรีร่วมในประเทศสมาชิกแต่ละแห่งเพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันและเผยแพร่ผลลัพธ์ของโครงการไฟฟ้าพลังน้ำที่เกี่ยวข้อง การพูดคุยเจรจากับนักลงทุนและนักการเงินภาคเอกชน การเสวนากับประเทศจีนต่อไป และการปรึกษาหารือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลากหลายกลุ่ม

ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร สำนักเขาดิการของ MRC ยกเอาแผนพัฒนาลุ่มน้ำ (BDP) และการปรึกษาหารือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียระดับภูมิภาคของโครงการไฟฟ้าพลังน้ำมาอ้างด้วยการบอกว่า “แผนการทำงานของ MRC สำหรับการทำให้โครงการหลากหลายโครงการนั้น ปัจจุบันมีการดึงเอาตัวแทนของภาคประชาสังคมและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น อันเป็นเปิดรับการตีความที่กว้างกว่าเดิมซึ่งได้มาจากการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่นอกเหนือไปจากการมีส่วนร่วมของหน่วยงานรัฐบาล”²⁴

ประเด็นและคำถามสำคัญ

- การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลากหลายกลุ่มในระดับภูมิกษาคนั้น นำมาใช้แทนการมีส่วนร่วมระยะยาวและอย่างจริงจังของผู้มีบทบาทที่ไม่ใช่ภาครัฐไม่ได้ ที่ผ่านมามีเวทีระดับภูมิภาคเหล่านี้ ไม่ได้มีดึงเอาชุมชนที่อาจได้รับผลกระทบเข้ามามีส่วนร่วมด้วยแต่อย่างใด
- คณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไม่ได้ทำหน้าที่ตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์อันหลากหลายในการจัดการลุ่มน้ำและน้ำ เมื่อพิจารณาถึงประเด็นที่ว่า MRC ต้องอยู่ภายใต้การกำกับควบคุมของผลประโยชน์ของประเทศสมาชิกทั้งหลายแล้ว ศักยภาพขององค์กรที่จะตอบรับความวิตกกังวลของผู้มีบทบาทอื่นๆ ยกขึ้นมาร้องเรียนจึงอยู่ในวงจำกัด
- แผนยุทธศาสตร์ MRC ปี 2549-2553 ให้ความสำคัญแก่การมีส่วนร่วมของสาธารณชนเพื่อรับประกันความสำเร็จของการจัดการทรัพยากรน้ำแบบผสมผสาน (IWRM) ในลุ่มแม่น้ำโขงก็จริง แต่ก็ปราศจากข้อผูกมัดและยุทธศาสตร์ชัดเจนที่จะดึงเอาภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมด้วย
- ข้อจำกัดซึ่งบังคับใช้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ ในการนำเสนอหรือรับข้อมูลข่าวสารเป็นตัวการที่ยับยั้งความไฝ่ฝันของ MRC ที่จะป็นองค์กรฐานความรู้เชิงอัตวิสัย

เอกสารอ้างอิง

- ¹ ความตกลงว่าด้วยความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของลุ่มแม่น้ำโขง, 5 เมษายน 2538, คณะกรรมการแม่น้ำโขง, ดูได้ที่: http://www.mrcmekong.org/agreement_95/agreement_95.htm
- ² เจเรมี เบิร์ด, ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร สำนักเขาดิการ MRC, ข้อสังเกตในการประชุมอย่างไม่เป็นทางการของผู้อุปถัมภ์: วิสัยทัศน์สำหรับสามปีข้างหน้า, 20 มิถุนายน 2551, ดูได้ที่: http://www.mrcmekong.org/MRC_news/speeches/ceo-speech-IDM-20Jun08.htm
- ³ เหงียน ฮอง ดวน, เลขาดิการของคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติเวียดนามและสมาชิกคณะกรรมการร่วมฝ่ายเวียดนาม, ในที่ประชุมกลุ่มการปรึกษาหารือของผู้อุปถัมภ์ที่เชียงรายเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2548, ในเอิร์ช พี.และคณะ (2549), *ผลประโยชน์ของชาติและระบบการปกครองควบคุมน้ำข้ามพรมแดนในแม่น้ำโขง*, ศูนย์ทรัพยากรแม่น้ำโขงแห่งออสเตรเลีย, คณะธรณีศาสตร์, มหาวิทยาลัยแห่งชาติร่วมกับ Danida, หน้า 96, ดูได้ที่: http://www.mekong.es.usyd.edu.au/projects/mekong_water_governance2.htm
- ⁴ ธนาคารโลก & ธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย (2549), *เอกสารนำเสนอร่วมของ WB/ADB ว่าด้วยทิศทางในอนาคตสำหรับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในลุ่มแม่น้ำโขง: ยุทธศาสตร์การช่วยเหลือทรัพยากรแม่น้ำโขง (MWRAS)*, มิถุนายน (ฉบับร่าง), หน้า 18
- ⁵ คำประกาศของกลุ่มผู้อุปถัมภ์, การประชุมกลุ่มการปรึกษาหารือของผู้อุปถัมภ์ครั้งที่ 10, เชียงราย, ประเทศไทย, วันที่ 1 ธันวาคม 2548
- ⁶ คำประกาศนี้ได้รับการรับรองโดยธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย, ออสเตรเลีย, ฟินแลนด์, ฝรั่งเศส, เยอรมนี, ญี่ปุ่น, เนเธอร์แลนด์, สวีเดน, คณะกรรมการอียู, สหรัฐอเมริกา และธนาคารโลก ในที่ประชุมของกลุ่มการปรึกษาหารือของหุ้นส่วนงานพัฒนา ซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2550 ที่เมืองเสียมราฐ ประเทศกัมพูชา
- ⁷ ออสเตรเลีย (AusAID) (2550) *อนุภูมิภาคแม่น้ำโขง: ยุทธศาสตร์ของประเทศออสเตรเลีย เพื่อส่งเสริมบูรณาการและความร่วมมือระหว่างปี 2550-2554*, กันยายน 2550, หน้า 25
- ⁸ เนตต์ (Nette), คณะกรรมการแม่น้ำโขงปิดข้อกล่าวหาเรื่องความน่าเชื่อถือ, สำนักข่าวอินเตอร์เพรสส์ เซอร์วิส, 11 พฤษภาคม 2551, ดูได้ที่: <http://www.ipsnews.net/news.asp?idnews=42321>
- ⁹ คำประกาศตั้งข้อสงสัย “การพัฒนาไฟฟ้าพลังน้ำอย่างยั่งยืน” ของ MRC, 24 กันยายน 2551, ดูได้ที่: http://terraper.org/what_new_view.php?id=44
- ¹⁰ คณะกรรมการแม่น้ำโขง, *แผนยุทธศาสตร์ปี 2549-2553*, หน้า 12
- ¹¹ อ้างแล้วใน 2
- ¹² ให้ดู เจเรมี เบิร์ด, ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร สำนักเขาดิการ MRC, สนทนาพจน์แนะนำ, วันที่ 7 เมษายน 2551, เวียงจันทน์, สปป. ลาว และ ไฟฟ้าพลังน้ำในบริบทของการวางแผนทรัพยากรน้ำทั่วทั้งลุ่มน้ำ, สนทนาพจน์ของเจเรมี เบิร์ด ต่อที่ประชุม *การปรึกษาหารือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลากหลายกลุ่มในภูมิภาคว่าด้วยโครงการไฟฟ้าพลังน้ำของ MRC*, เวียงจันทน์, สปป. ลาว, ระหว่างวันที่ 25-27 กันยายน 2551 เป็นตัวอย่าง
- ¹³ เจเรมี เบิร์ด, ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร สำนักเขาดิการ MRC, สนทนาพจน์ต่อที่ประชุม *การปรึกษาหารือของผู้มีส่วน*

ได้สูญเสียหลากหลายกลุ่มในภูมิภาคว่าด้วยโครงการ
ไฟฟ้าพลังน้ำของ MRC, เวียงจันทน์, สปป. ลาว, ระหว่าง
วันที่ 25-27 กันยายน 2551, ดูได้ที่:

http://www.mrcmekong.org/MRC_news/speeches/hydropower-Basin-wide-context.htm

¹⁴ เบิร์ต, เจ. (2551) การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบ
ผสมผสานในบริบทการพัฒนาของภาคเอกชนที่เติบโต
อย่างรวดเร็ว: ลุ่มแม่น้ำโขง, การนำเสนอต่อการประชุม
สัปดาห์น้ำแห่งโลก, วันแห่งเอเชียที่สต็อกโฮล์ม: หัวข้อที่
5 – การส่งเสริมการบริหารจัดการลุ่มน้ำที่มีประสิทธิภาพ,
19 สิงหาคม 2551, ดูได้ที่:

http://www.mrcmekong.org/MRC_news/CEO%20MRC%20speech%20WWW%20Stockholm%2008.pdf

¹⁵ ให่ดู เบิร์ต, เจ., ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร สำนักเขาดิการ
MRC, วิธิตำเนินงานของการสร้างเขื่อนด้วยความ
รับผิดชอบ, 25 กันยายน 2551, อ้างแล้วใน 7 เป็นตัวอย่าง

¹⁶ คณะกรรมาธิการแม่น้ำโขง, การตรวจสอบสถาบัน
การเงิน องค์การโดยอิสระของสำนักงานเลขาธิการ
คณะกรรมาธิการแม่น้ำโขง และคณะกรรมการแม่น้ำโขง
แห่งชาติ, รายงานฉบับสุดท้าย, มกราคม 2550, หน้า 20,
ดูได้ที่:

http://www.mrcmekong.org/download/free_download/Financial_and_Institutional_Review.pdf

¹⁷ เฟิ่งอ้าง, หน้า 19-20

¹⁸ เฟิ่งอ้าง, หน้า 13-14; ออสเอด (2550) *อนุภูมิภาคแม่น้ำ
โขง: ยุทธศาสตร์ของประเทศออสเตรเลียเพื่อส่งเสริม
บูรณาการและความร่วมมือระหว่างปี 2550-2554*, กันยายน
2550, ภาคผนวก 3 ยุทธศาสตร์ทรัพยากรน้ำแม่น้ำโขงปี
2550-2554, หน้า 20-30 และ เฮิร์ช พี.และคณะ (2549),
*ผลประโยชน์ของชาติและระบบการปกครองควบคุมน้ำข้าม
พรมแดนในแม่น้ำโขง*, ศูนย์ทรัพยากรน้ำโขงแห่ง
ออสเตรเลีย, คณะธรณีศาสตร์, มหาวิทยาลัยแห่งซิดนีย์
ร่วมกับ Danida, อ้างแล้วใน 2

¹⁹ อ้างแล้วใน 9, หน้า 10

²⁰ คณะกรรมาธิการแม่น้ำโขง (2544) ยุทธศาสตร์การ
พัฒนาไฟฟ้าพลังน้ำของ MRC, ตุลาคม 2544, พนมเปญ,
หน้า 33

²¹ เจเรมี เบิร์ต, ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร สำนักเขาดิการ
MRC, คำประกาศตอบจดหมายของเทอรา (TERRA), ลง
วันที่ 27 มีนาคม 2551, 11 เมษายน 2551, หน้า 2, ดูได้ที่
:

http://www.mrcmekong.org/MRC_news/speeches/MRC-CEO-Responses-TERRA.pdf

²² ราโดเซวิช, จี.อี. (Radosevich, G. E.), ที่ปรึกษา
กฎหมายเรื่องน้ำระหว่างประเทศ (2551) ประสบการณ์จาก
วิธิตำเนินงานเพื่อการบอกกล่าว, การปรึกษาหารือล่วงหน้า
และการทำความเข้าใจความตกลง, นำเสนอต่อที่ประชุมการ
ปรึกษาหารือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลากหลายกลุ่มใน
ภูมิภาคว่าด้วยโครงการไฟฟ้าพลังน้ำของ MRC,
เวียงจันทน์, สปป. ลาว, ระหว่างวันที่ 25-27 กันยายน
2551, ดูได้ที่:

<http://www.mrcmekong.org/download/programmes/hydropower/presentations/MRC%20HP%20Consult%20VTE%20908%20gr2.pdf>

²³ อ้างแล้วใน 6

²⁴ อ้างแล้วใน 8

เอกสารสรุปชุดแม่น้ำโขงของ AMRC

เอกสารสรุปนี้เป็นฉบับที่ 10 ในชุดข้อมูลข่าวสารที่
ผลิตโดยศูนย์ทรัพยากรแม่น้ำโขงแห่งออสเตรเลีย
(Australian Mekong Resource Centre – AMRC)
มหาวิทยาลัยซิดนีย์ เพื่อประโยชน์ต่อนักศึกษา
อาจารย์ และบุคคลอื่นๆ ผู้สนใจภูมิภาคแม่น้ำโขง

AMRC ก่อตั้งขึ้นในปี 2540 เพื่อส่งเสริมการ
ศึกษาวิจัย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการ
ถกเถียงเกี่ยวกับการพัฒนาและสิ่งแวดล้อมในภูมิภาค
แม่น้ำโขง โดย AMRC ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของ
ข้อมูลข่าวสาร การเสวนา และกิจกรรมต่างๆ ที่จะ
ส่งเสริมเส้นทางการพัฒนาที่เป็นธรรมและยั่งยืน
สำหรับภูมิภาคแม่น้ำโขง

หากต้องการแสดงความคิดเห็นต่อเอกสารชุดนี้
หรือมีความประสงค์จะรับเอกสารสรุปแม่น้ำโขงฉบับ
ต่อไป โปรดติดต่อที่

Australian Mekong Resource Centre
C/- School of Geosciences (F09)

University of Sydney

NSW 2006 Australia

Tel: +61-2-9351-7796

Fax: +61-2-9351-8627

Mekong@mail.usyd.edu.au

<http://www.mekong.es.usyd.edu.au/>

เอกสารสรุปฉบับนี้จัดทำโดย นาดาเลีย สคูร่าห์ และ
แกรี ลี โดยได้รับเงินสนับสนุนจากอ็อกซ์แฟม
ออสเตรเลีย และ กองทุน Charlie Pahlman